

Izražavajući opredijeljenost Republike Srpske za potpuno poštivanje Opšteg okvirnog sporazuma za uspostavljanje mira u Bosni i Hercegovini, kojim se nedvosmisleno potvrđuje i garantuje ustavnopravni položaj Republike Srpske;

Opredijeljeni za evropsku budućnost, demokratsko uređenje i efikasne i funkcionalne organe i institucije Bosne i Hercegovine, u novom regionalnom i globalnom sistemu organizacija i asocijacija;

Prepoznajući trajne demokratske promjene, potrebu saradnje i razvijanje specijalnih i paralelnih veza sa susjednim državama;

Pozdravljajući Zaključke Savjeta Evropske unije od 10. novembra 2008. godine, kao i strategiju Evropske unije prema Bosni i Hercegovini kojom se potvrđuje opredijeljenost za transformaciju institucije visokog predstavnika u pojačano prisustvo Evropske unije;

Pozivajući sve organe i institucije u Bosni i Hercegovini i predstavnike međunarodne zajednice da dosljedno i u potpunosti poštuju Dejtonski mirovni sporazum i da svoje aktivnosti vrše u skladu sa ovlašćenjima koja su sadržana u ovom sporazumu;

Polazeći od Rezolucije o ciljevima i mjerama politike Republike Srpske, koju je usvojila Narodna skupština Republike Srpske, na sjednici održanoj 15. oktobra 2008. godine, a kojom se traži od predsjednika Republike da predloži Narodnoj skupštini platformu za razgovore o ustavnim promjenama i o zaštiti interesa Republike Srpske u ovim razgovorima;

Narodna skupština Republike Srpske na osnovu člana 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske i saglasno odredbama članova 183. i 184. Poslovnika Narodne skupštine Republike Srpske – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 79/07), a u vezi sa tačkom 4. Rezolucije o ciljevima i mjerama politike Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 2/09), na prijedlog predsjednika Republike Srpske, na Osamnaestoj posebnoj sjednici održanoj 25. marta 2009. godine, usvojila je

**DEKLARACIJU
O OSNOVAMA ZA RAZGOVORE O EVENTUALNIM PROMJENAMA USTAVA
BOSNE I HERCEGOVINE I O ZAŠTITI INTERESA
REPUBLIKE SRPSKE**

I

Narodna skupština Republike Srpske donijela je na Četrnaestoj posebnoj sjednici, održanoj 15. oktobra 2008. godine, Rezoluciju o ciljevima i mjerama politike Republike Srpske. Narodna skupština je zatražila od predsjednika Republike Srpske da predloži Narodnoj skupštini platformu o mogućim osnovama za razgovore o reformi Ustava i o zaštiti interesa Republike Srpske u ovim razgovorima.

U toku političkih, institucionalnih i ekspertskih razgovora i odlučivanja o promjenama Ustava Bosne i Hercegovine sljedeći principi predstavljaju okvir za sve učesnike iz Republike Srpske:

Prvo, neosporni su naziv, postojanje, teritorija i puni kapacitet ustavnih nadležnosti Republike Srpske kao pravne, političke i ekonomske kategorije zasnovane na Dejtonskom mirovnom sporazumu. Dejtonski mirovni sporazum je garant utvrđenog ustavnopravnog modela i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine kao i teritorijalnog integriteta Republike Srpske, kojoj po osnovnom principu o teritorijalnoj podjeli Bosne i Hercegovine pripada 49% njene teritorije.

Drugo, zadržavaju se ustavni principi o entitetskom glasanju u Predstavničkom domu Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i ustavni principi zaštite utvrđenog vitalnog interesa entiteta, kao i vitalnog nacionalnog interesa sve triju konstitutivnih naroda u Bosni i Hercegovini.

Treće, neophodno je obezbijediti zastupljenost entiteta i ravnopravnost sve triju konstitutivnih naroda u zajedničkim institucijama Bosne i Hercegovine.

Četvrto, prenos nadležnosti sa Republike Srpske na institucije Bosne i Hercegovine može da se vrši samo na osnovu sporazuma entiteta i na način i po postupku predviđenom za promjenu Ustava. Nakon analize efikasnosti, funkcionalnosti i ekonomičnosti vršenja nadležnosti prenesenih sa entiteta na zajedničke institucije Bosne i Hercegovine, može se pokrenuti proces povrata onih nadležnosti entiteta čiji prenos nije opravdan niti je održiv. Ustavom je potrebno propisati proceduru prenosa i povrata nadležnosti.

Peto, posebno u kontekstu ostvarivanja međunarodnih aktivnosti i pregovora u procesu ispunjavanja uslova evropskih i evroatlantskih integracija, potrebno je obezbijediti konsenzus entiteta o pitanjima značajnim za članstvo u Evropskoj uniji. Kada je riječ o evropskim i evroatlantskim organizacijama i asocijacijama, potrebno je osnivati zajedničke delegacije, te obezbijediti da entiteti samostalno sklapaju ugovore iz domena specijalnih paralelnih veza sa susjednim državama i mogu da vode međunarodne aktivnosti koje ne ugrožavaju teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

II

1. Republika Srpska će učestvovati u razgovorima o eventualnim ustavnim promjenama u Bosni i Hercegovini u skladu sa ovom platformom.

Ustavne promjene, kao složen i dugotrajan proces, moraju biti rezultat konsenzusa i kompromisa, jer je i sama Bosna i Hercegovina rezultat kompromisa.

Promjene Ustava Bosne i Hercegovine treba da predstavljaju izraz univerzalnih demokratskih principa sa uvažavanjem političkog okvira datog Dejtonskim mirovnim sporazumom.

2. Osnovni princip bilo kakvih promjena ustavnopravnog uređenja Bosne i Hercegovine jeste da se polazi od sadašnjeg stanja složenog državnog uređenja, da Bosna i Hercegovina bude uređena kao složena država, u kojoj je Republika Srpska sa svojim nepromijenjenim teritorijalnim, organizacionim i funkcionalnim statusom, pri čemu su entiteti ravnopravni i imaju karakter konstitutivnih dijelova složene državne organizacije Bosne i Hercegovine.

3. U ustavnim promjenama potrebno je, zbog njene nefunkcionalnosti i skupe organizacije, prioritetno razriješiti ustavnopravno uređenje Federacije Bosne i Hercegovine, uspostavljene Vašingtonskim sporazumom.

Moguće promjene u strukturi Federacije Bosne i Hercegovine ne smiju imati za posljedicu promjenu sadašnjih ustavnih rješenja u odnosu na formiranje zakonodavnih, izvršnih i sudskih organa vlasti na nivou Bosne i Hercegovine, kao i na osnovne principe u pogledu njihovog sastava, načina donošenja odluka, zaštite entitetskog kao i vitalnih nacionalnih interesa na štetu Republike Srpske.

4. Ustavne promjene treba vršiti po Ustavom utvrđenom postupku, pri čemu bi se prethodno polazilo od pune saglasnosti entiteta i triju konstitutivnih naroda.

U razmatranju rješenja za pojedina pitanja ustavnopravnog uređenja Bosne i Hercegovine treba početi samo od onih pitanja za koja se u razgovorima obezbijedi puna saglasnost svih učesnika, pri čemu treba stalno imati u vidu da je ustav pisani akt najveće pravne snage, koji prvenstveno reguliše osnove državnog i društvenog uređenja jedne zemlje kao osnovni zakon po kojem će se u njoj živjeti.

5. U procesu ustavnih promjena ne treba niti je moguće u sadašnjim uslovima donositi novi ustav. Moguća je samo dogradnja i poboljšanje dejtonskih rješenja i to amandmanskim putem na osnovu saglasnosti triju konstitutivnih naroda i entiteta kroz političke razgovore i ustavne institucije.

Amandmansko poboljšanje Ustava Bosne i Hercegovine treba da se odvija postepeno, metodom od lakšeg ka težem i nakon što se o tome postigne puna saglasnost.

6. Polazište, prijedlozi i rješenja ustavnih promjena moraju se zasnivati na Dejtonsko-pariskom mirovnom sporazumu i osnovnim načelima Aneksa IV – Ustava Bosne i Hercegovine, prema kojima je Republika Srpska kao entitet trajna i cjelovita teritorijalna i politička kategorija, verifikovana međunarodnim ugovorom, koji se mora provoditi, a ne mijenjati.

Samo pod navedenim uslovima, Bosna i Hercegovina može biti uređena kao složena država, organizovana na tri nivoa vlasti: državni nivo, entiteti (srednji nivo) i nivo lokalne samouprave.

7. Republika Srpska je neosporan entitet sa svojim nepromijenjenim teritorijalnim, organizacionim i funkcionalnim statusom, a eventualno druge teritorijalne jedinice mogu se organizovati u okviru entiteta Federacije Bosne i Hercegovine.

Svako razmatranje mogućnosti teritorijalne organizacije Bosne i Hercegovine, kojima bi se ukidali entiteti ili podijelila Republika Srpska, potpuno je antiustavno i neprihvatljivo.

8. Bosna i Hercegovina i dalje ostaje složena država, u skladu sa usvojenim dejtonskim modelom državnog uređenja.

9. Organizacija vlasti na nivou Bosne i Hercegovine i na srednjem nivou zasniva se na načelu podjele na: zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast.

10. Potrebno je u eventualnim ustavnim promjenama zadržati ustavno načelo da konstitutivni narodi – Srbi, Bošnjaci i Hrvati, u Bosni i Hercegovini imaju neotuđivo pravo zaštite vitalnog nacionalnog interesa. Na državnom nivou vitalni nacionalni interes štiti se putem ustavnih mehanizama za zaštitu vitalnog nacionalnog interesa u Domu naroda Parlamentarne skupštine i Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine.

11. U pogledu eventualnih ustavnih promjena u odnosu na strukturu, izbor i način odlučivanja u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine ne smije se narušiti sadašnji entitetski balans, posebno u domenu načina donošenja odluka, odnosno zaštite vitalnog entitetskog kao i vitalnog nacionalnog interesa.

12. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine kao šef države, sa sadašnjim načinom izbora, imalo bi predsjednika sa rotirajućim mandatom, sa dva potpredsjednika. Radi obezbjeđenja ravnopravnosti svih građana triju konstitutivnih naroda i ostalih, Predsjedništvo bi se i dalje sastojalo od tri člana – jednog člana iz Republike Srpske i dva člana iz drugog entiteta, koji bi se mogli birati neposredno sa pravom kandidovanja svih građana.

U Predsjedništvu ne bi smjelo biti više od jednog pripadnika bilo kojeg konstitutivnog naroda ili ostalih.

Opravdan je prenos nekih nadležnosti Predsjedništva Bosne i Hercegovine na Parlamentarnu skupštinu i Savjet ministara.

13. Savjet ministara Bosne i Hercegovine, kao institucija izvršne vlasti, ne može donositi odluke prostom većinom i preglasavanjem predstavnika entiteta ili konstitutivnih naroda.

Broj članova – ministara, mora da odgovara entitetskoj i nacionalnoj zastupljenosti, a način donošenja odluka mora se zasnivati na principu zastupljenosti entiteta i konstitutivnih naroda.

14. Kolektivna i individualna prava i osnovne slobode, kao i mehanizmi njihove zaštite, temeljna su pitanja ustavnih promjena. Treba obezbijediti najviši nivo zaštite međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Dogradnjom ustavnih rješenja u oblasti ljudskih prava i osnovnih sloboda potrebno je očuvati i obezbijediti institucionalne mehanizme i instrumente ostvarivanja i zaštite ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava i sloboda čovjeka i građanina. U tom smislu, potrebno je garantovati pravo na različitost – etničku, religijsku, kulturnu, političku, jezičku, polnu i svaku drugu razliku među ljudima i istovremeno obezbijediti priznanje jednakosti građana pred zakonom i zabranu njihove diskriminacije.

U ustavnim promjenama potrebno je nacionalnim manjinama obezbijediti uslove za očuvanje njihovih kolektivnih i individualnih prava u oblasti kulture, tradicije, religije, jezika i drugih interesa i potreba. U tom smislu, nužno je obezbijediti institucionalnu mogućnost učešća nacionalnih manjina (ostalih) u kandidovanju, izboru i učešću u vršenju vlasti na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

15. Neophodna je jasna podjela nadležnosti između Bosne i Hercegovine i entiteta kroz definisanje nadležnosti Bosne i Hercegovine, podijeljene nadležnosti Bosne i Hercegovine i entiteta i isključive nadležnosti entiteta. Nadležnosti Bosne i Hercegovine moraju biti taksativno pobrojane, kao i podijeljene nadležnosti između entiteta i Bosne i Hercegovine.

Entitetima pripadaju sve funkcije i nadležnosti osim onih koje su Ustavom Bosne i Hercegovine izričito prenesene na njene institucije. U okviru nadležnosti entiteta, puni kapacitet za izvršavanje ovih nadležnosti, bez prethodne saglasnosti Bosne i Hercegovine, imaju entiteti.

III

1. Pitanja vezana za organizaciju, strukturu, nadležnosti i funkcionisanje institucija Bosne i Hercegovine - Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Savjeta ministara Bosne i Hercegovine – mogu biti predmet preispitivanja, zavisno od pregovora o obliku državnog uređenja. Međutim, ni u jednom slučaju, eventualne promjene ne smiju narušiti nacionalne i entitetske balanse i uspostavljene principe ravnopravnosti, kao i konsenzus uspostavljen sadašnjim dejtonskim rješenjima.

2. U sistemu organizacije vlasti svoje mjesto ima i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, koji bi morao iz okvira svojih nadležnosti eliminisati praksu da se pojavljuje kao akter dogradnje ustava ili kao ustavotvorac. U tom smislu, u sistemu državne vlasti Ustavni sud Bosne i Hercegovine zauzima posebno mjesto i čini svojevrsnu "četvrtu vlast ili međuvlast". Bilo bi neophodno donijeti (ustavni) Zakon o Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Ustavni zakon mora precizno definisati nadležnosti Ustavnog suda.

Postojeće ustavno rješenje da tri člana Ustavnog suda bira predsjednik Evropskog suda za ljudska prava (član VI, tačka 1(a)) direktan je izraz uloge međunarodne zajednice u ustavnom sistemu Bosne i Hercegovine. Po svom karakteru ono svjedoči o ograničenju suverenosti Bosne i Hercegovine. Ustavom treba isključiti mogućnost izbora stranaca u Ustavni sud Bosne i Hercegovine, te razraditi procedure odlučivanja Ustavnog suda, bez mogućnosti ugrožavanja interesa entiteta i konstitutivnih naroda.

3. Ustavom je potrebno propisati da sudska vlast postoji na državnom i srednjem nivou. Razvoj i organizacija pravosuđa treba da se zasniva na usvojenoj Strategiji razvoja pravosuđa u Bosni i Hercegovini.

4. Trebalo bi razmotriti pitanje uvođenja organizacionih dijelova Centralne banke Bosne i Hercegovine u entitetima.

5. U pogledu organizacije državne uprave u Bosni i Hercegovini, polazna osnova za njen razvoj i reformu morala bi da bude u skladu sa evropskim standardima i kriterijumima. Izgradnja i funkcionisanje organa državne uprave podrazumijeva i normativnopravnu reformu, s ciljem uspostavljanja efikasnog, konzistentnog i koherentnog sistema koji državni i društveni poredak čini stabilnim i funkcionalnim, a građane zaštićenim u ostvarivanju njihovih individualnih i

kolektivnih prava i sloboda. Potrebno je u državnoj službi obezbijediti proporcionalnu zastupljenost konstitutivnih naroda, što bi trebalo urediti zakonom.

6. Organizacija oružanih snaga treba da ostane na nivou Bosne i Hercegovine, pri čemu je moguće razgovarati o racionalizaciji oružanih snaga, a zatim o demilitarizaciji, u skladu sa Deklaracijom o strateškim opredjeljenjima Republike Srpske u sistemu odbrane Bosne i Hercegovine, koju je usvojila Narodna skupština Republike Srpske.

7. Policijske strukture i njihove nadležnosti u Bosni i Hercegovini spadaju u podijeljene nadležnosti Bosne i Hercegovine i entiteta. Njihove nadležnosti je potrebno jasno razgraničiti.

8. U pogledu nadležnosti u domenu poreskog sistema u Bosni i Hercegovini potrebno je postojanje sistema podijeljenih nadležnosti i to na tri nivoa: nivo BiH, nivo entiteta i lokalni nivo, od kojih bi svaki imao svoje poreze i račune.

9. Potrebno je obezbijediti da se utvrdi ustavno načelo obavezne ravnomjerne raspoređenosti sjedišta institucija Bosne i Hercegovine.

10. Izborni sistem može samo da slijedi ustavno uređenje i ustavne promjene.

11. Srednji nivo vlasti Bosne i Hercegovine mora imati pravo vođenja međunarodnih aktivnosti, sklapanja međunarodnih ugovora – sporazuma i uspostavljanja i održavanja predstavništava u inostranstvu, u skladu sa Ustavom.

IV

Ustavne promjene u Bosni i Hercegovini ne smiju ugroziti sljedeće principe:

- 1) Republika Srpska je jedinstven i nedjeljiv ustavnopravni entitet.
- 2) Republika Srpska samostalno obavlja svoje ustavotvorne, zakonodavne, izvršne i sudske funkcije u kapacitetu predviđenom Dejtonskim mirovnim sporazumom. Ova ovlašćenja Republika Srpska obavlja bez ograničenja, sa punim kapacitetom donošenja i provođenja zakona, drugih propisa i opštih pravnih akata na svojoj teritoriji, u skladu sa raspodjelom nadležnosti prema Ustavu Bosne i Hercegovine.
- 3) Republika Srpska je jedan od ravnopravnih entiteta u Bosni i Hercegovini, sa svojim ustavnopravnim statusom i nadležnostima utvrđenim Dejtonskim mirovnim sporazumom.

4) Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, Ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

5) Teritorija Republike Srpske je jedinstvena, nedjeljiva i neotuđiva.

6) Republici Srpskoj pripadaju sve državne funkcije i nadležnosti, osim onih koje su Ustavom Bosne i Hercegovine izričito prenesene na njene institucije.

7) Prenos nadležnosti sa Republike Srpske na institucije Bosne i Hercegovine i povrat nadležnosti mora biti utvrđen Ustavom Bosne i Hercegovine na principima transparentnosti i zaštite interesa entiteta.

8) Republika Srpska može, saglasno Ustavu Bosne i Hercegovine, da uspostavlja specijalne paralelne odnose sa susjednim državama. Republika Srpska ima pravo da sklapa sporazume sa državama i međunarodnim organizacijama saglasno raspodjeli nadležnosti prema Ustavu Bosne i Hercegovine. Republika Srpska može imati svoja predstavništva u inostranstvu.

9) Ustavno uređenje temelji se na: garantovanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda, u skladu sa međunarodnim standardima; obezbjeđivanju nacionalne ravnopravnosti i zaštiti vitalnih interesa konstitutivnih naroda; socijalnoj pravdi; vladavini prava; tržišnoj privredi; višestranačkom sistemu; parlamentarnoj demokratiji i podjeli vlasti; slobodnim izborima; lokalnoj samoupravi, zaštiti prava etničkih grupa i drugih manjina.

10) Građani Republike Srpske imaju državljanstvo Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

Republika Srpska kao entitet u potpunosti ostvaruje svoje sudske i tužilačke funkcije putem osnovnih, okružnih i Vrhovnog suda Republike Srpske.

11) Organizacija vlasti entiteta utvrđuje se ustavima entiteta, u skladu sa raspodjelom nadležnosti prema Ustavu Bosne i Hercegovine.

V

Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine je pod nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, čija je teritorija u zajedničkoj svojini (condominium) entiteta.

Brčko Distrikt je jedinica lokalne samouprave, u skladu sa Konačnom arbitražnom odlukom o međuentitetskoj liniji razgraničenja u oblasti Brčkog. Status Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine i odnos prema institucijama Bosne i Hercegovine i entitetima – jedinicama, može se urediti amandmanom na Ustav Bosne i Hercegovine i zakonom o Brčko Distriktu.

VI

Entiteti treba da u procesu evropskih integracija ravnopravno i obavezno participiraju u okviru organa i institucija Bosne i Hercegovine kroz odlučivanje u donošenju bitnih odluka u vezi sa evropskim integracijama, kao i u stvaranju zajedničkih tijela koja predstavljaju Bosnu i Hercegovinu u institucijama Evropske unije.

VII

Ustavne promjene zahtijevaju uspostavljanje i funkcionisanje iskrenog dijaloga, otvorenog i zajedničkog odnosa i razumijevanja o svemu onome što je prethodilo dejtonskim rješenjima u Bosni i Hercegovini i što podrazumijeva i opravdava njihovu punu implementaciju i unapređivanje.

Ustavnim promjenama potrebno je afirmisati evropske vrijednosti i principe: različitosti, etničke i svake druge posebnosti, teritorijalnosti, samostalan izlazak entiteta na međunarodnu scenu u domenu ekonomije, nauke, obrazovanja, kulture, sporta, umjetnosti i slično.

Proces ustavnih promjena mora biti vođen kao transparentan i podložan sudu javnosti. Ustav Bosne i Hercegovine isključivo se može mijenjati u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i mora proći demokratsku i javnu provjeru, jer „nema ustava ako ga ne prihvati narod”, tako da bi javna rasprava o njegovim odredbama bila dobrodošla i mogla bi poslužiti uklanjanju onih slabosti u ustavnim rješenjima koje je praksa pokazala, a Ustav bi dobio na svom legitimitetu.

VIII

U slučaju kršenja Ustava Bosne i Hercegovine, kojim bi se narušavala osnovna državna struktura Bosne i Hercegovine i njeno državno uređenje kao složene državne zajednice, ili kojima bi bitno bio ugrožen ustavni status, kapacitet i nadležnost Republike Srpske ili narušena ljudska individualna ili kolektivna prava, građani Republike Srpske mogu se, na odgovarajući način, neposredno i javno izjasniti o tim pitanjima.

IX

Ustavne promjene u Bosni i Hercegovini nisu uslov za zatvaranje Kancelarije visokog predstavnika u Bosni i Hercegovini.

X

Razgovore o promjenama Ustava Bosne i Hercegovine treba voditi u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, uz učešće predstavnika entitetskih parlamenata, što ne ograničava mogućnost organizovanja i drugih rasprava ili sastanaka o ustavnim promjenama, ali koje nemaju obavezujući karakter prije rasprave u Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

XI

Razgovori o eventualnim ustavnim promjenama mogu se otvoriti, prije svega, o potrebi usklađivanja Ustava Bosne i Hercegovine s Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i slobodama, u dijelovima koji se odnose na Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine.

XII

O svim prijedlozima za promjene Ustava Bosne i Hercegovine koje pokrene Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, odnosno drugi ovlašćeni predlagači, obavezno će o njima raspravljati i zauzimati stavove Narodna skupština Republike Srpske.

Broj: 01-523/09
Datum: 25. mart 2009. godine

**PREDSJEDNIK
NARODNE SKUPŠTINE**

Mr Igor Radojičić